

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA GÖREVLİ ÖĞRETMENLERİN SÜREÇLER YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yrd. Doç. Dr. Ali ŞAHİNKESEN*

GİRİŞ

Eğitim sisteminde amaçlar, öğrenme ve öğretme ilkeleri, süreçler, yöntemler, eğitim araçları ve uygulamalar güncelliğini yitirmeyen ve yitirmeyecek konulardır. Çünkü bunun altında, dünün yöntem ve teknikleriyle bugünün sorunlarını geleceğe yönelik olarak çözme sorunu yatmaktadır. Burada, eğitimin temel taşı olan öğretmen yetiştirme; eğitimin geliştirilmesinde temel sorundur ve insan kaynağının geliştirilmesinin kalbi olarak görülmektedir.

Öğretmen, araştırmalar sonucu geliştirilen, devletin eğitim politikasının uygulamaya koyan, uygulama sonuçları ile bu politikayı etkileyen, eğitimde uzmanlık çalışmalarında ve araştırmalardan faydalanan, fakat aynı zamanda bu çalışmalara problem sağlayan önemli bir kişidir (Varış, 1973. s. 48).

Günümüzde bilim ve teknolojideki büyük, hızlı değişme ve gelişmeler toplum yapısını da hızla değiştirmekte, bunlara paralel olarak eğitimin amaçlarında, yöntemlerinde ve öğretmenin geleneksel rollerinde de değişmeler olmaktadır. Öğretmenlerin alan ve meslek bilgisi yanında sınıftaki öğrencileriyle, okuldaki diğer öğretmenler ve yöneticilerle, okul dışında öğrenci velileri ve toplumla ilişkilerine yönelik rolleri değişmekte, öğretmenlerin "bilginin tamamlanması ve değerlendirilmesi"ndeki sorumlulukları giderek artmaktadır (M.E.B. 1982. s. 2).

Öğretmen bu sorumluluklarını yerine getirebilmesi için çeşitli boyutlara sahip olacak şekilde eğitilmesi gerekmektedir. Bu boyutlardan birisi, kişilik ve genel kültürle ilgili yetenekleri geliştirmeyi esas alan, toplum sorunlarını çözümlenmede katkıda bulunacak olan *genel eğitim* boyutudur. İkinci boyut, öğretimini yapacağı alanın kapsamı ile ilgili

* Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü Eğitim Teknolojisi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

bilgi, beceri ve tutumları kazandıran *alan* bilgisidir. Üçüncü boyut eğitim bilimlerinin kuramsal ve uygulamalı yönüne ilişkin olan “kim, niçin, nerede, nasıl öğretilmelidir?” sorularına cevap veren, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği davranışları kazandıran *meslek formasyonu* boyutudur. Dördüncü boyut ise belirli amaçlar doğrultusunda diğer boyutların *sentezini yapma ve kaynaştırmabilme* yeteneklerini geliştirmektedir (Alkan, 1979. s. 75, Varış, 1973. s. 51).

Devlet Planlama Teşkilatınca, eğitimin temel taşı ve mimarı olan öğretmenlerin, bu boyutlara göre yetiştirilmesi tek bir kurumda, tek bir program halinde işlenebileceği gibi, aynı yada ayrı kurumlarda farklı süre ve ağırlıkta da gerçekleştirilebilir. Burada önemli olan şey mesleki standartların korunmasıdır (Varış, 1988. s. 118).

Bu görüş doğrultusunda Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde, 1967–1968 öğretim yılından itibaren, *öğretmenlik sertifikası* programı düzenlenmektedir. Bu düzenleme, 1982 yılına kadar öğretmen olmak isteyenlere kapılarını açmış, 2547 Sayılı YÖK Yasasının yürürlüğe girmesiyle, sadece Ankara Üniversitesine bağlı, Fakülte ve Birimlerden öğrenci alır olmuştur. Öğrenci alımında öncülük, alanında lisans eğitimi tamamlamış olanlara verilmekte, kontenjanlar dolmadığı takdirde son sınıfa geçenler, tercih edilmekte ve alttan dersi olmayan üçüncü sınıfa geçenlerde alınabilmektedir.

Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğretmenlik Formasyonu Programına, 1967–1968 öğretim yılından 1988–1989 öğretim yılına kadar 11051 öğrenci kaydolmuş ve bunlardan, 1987–1988 öğretim yılı sonuna kadar 2572’si öğretmenlik sertifikası almıştır (Bakınız: Ek 1).

Öğretmenlik Sertifikası Eğitim Programları

Öğretmenlik sertifikası eğitim programları, alanında yetişmiş olan öğrencilere mesleki formasyon kazandırmak ve gelişen koşullara uyum sağlamak için 1968–1988 yılları arasında, beş kez yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenlemede, eğitimin temel taşı olarak kabul edilen öğretmenlerin, mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları gereği gibi kazandırılması amaçlanmıştır. Bu ise ancak gerekli eğitim ortamının sağlanması ve programa konacak meslek bilgisi dersleri ve etkinlikleri ile sağlanabilir. Bu dersler, Eğitim Bilimine Giriş, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ölçme ve Değerlendirme, Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Psikolojisi gibi dersler ve Özel Öğretim Yöntemleri Uygulaması ile olası görülmekte ve

bu dersler meslek formasyonu (kültürünün) teorik kısmını oluşturmaktadır (Gürkan 1988).

“Meslek kültürü yalnızca teorik konulardan ya da yalnızca uygulamalardan ibaret olmayıp, her iki faaliyet kategorisini de bünyesinde anlamlı bir biçimde birleştiren bir program gerektirir. Bu nedenle, öğretmen adayının derslere devam etmesi konularla kaynaşması tartışmalara katılması, öğretimde modern kavramları kendi kişiliğine en uygun düşecek bir şekilde geliştirmesi önem taşır. Nasıl tıp ilminde vakalarla hemhal olmadan yetişme olanağı yoksa, Öğretmenlik mesleğinde de öğretim süreçleriyle hemhal olmadan, öğrenci ve çevresi hakkında betimsel ve normatif anlamda bilgi edinmeden yetişme olanağı yoktur” (Varış, 1988 s. 122).

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğretmenlik sertifikası öğrencilerinin zorunlu ve seçimli derslerde kazandıkları teorik bilgileri uygulamaya dönüştürmeleri özel Öğretim Yöntemleri ve Uygulama dersi aracılığı ile olmaktadır. Çünkü bir konuyu bilmek öğretmek için yeterli değildir. Yeterli olsaydı öğretmenlik diye bir meslek olmazdı. Bir kimya mühendisi kimya dersini, bir ressam resim dersini verirdi. Öğretmen olacakların mesleğe atılmadan önce öğretim uygulamaları ve staj yapmaları gerekir. Nasıl bir avukat adayı stajını yapmadan, mahkemeyi tanımadan, avukatlık belgesi alamıyorsa veya bir doktor adayının staj yapmadan, hastahaneyi tanımadan doktor olması düşünülemezse, bir öğretmen adayında okullarda uygulama ve staj yapmadan öğretmen olması beklenemez (Küçükahmet, 1976. s. 8, Alkan, Taymaz, 1988. s. 7-9).

Bu nedenlerle Eğitim Bilimleri Fakültesinin, Öğretmenlik sertifikası programlarının tümünde teorik, seçmeli ve uygulamalı dersler Ek 2’de görüldüğü gibi yer almaktadır. Öğretmen adayının, “Özel Öğretim Yöntemleri ve Uygulaması” dersinde alan bilgisi ve öğretmenlik bilgisini bütünleştirerek bir senteze gitmesi ve bunun da bizzat sınıfta uygulayarak göstermesi gerekmektedir.

Öğretmen adaylarının bu çalışmayı yapabilmesi için tüm programlarda Uygulama dersi zorunlu dersler arasında yer almaktadır.

1985 yılına kadar 27 kredi olan öğretmenlik sertifikası programı, Yüksek Öğretim Kurulunun 27.9.1985 tarihinde yaptığı toplantıda,

zorunlu dersleri altıya indirmiş ve bir seçimlik ders ilave etmiştir. Eğitim Bilimleri Fakültesindeki öğretmenlik sertifikası öğrencileri bu karara göre alınmıştır. Ancak bu uygulama yeni bir yönetmelikle değiştirilmiştir. 9 Ağustos 1988 tarih ve 19894 Sayılı Resmî Gazetede yayınlanan yönetmelikte, zorunlu ders sayısı altıya, seçimlik ders sayısında ikiye çıkarılmıştır. Böylece 19 olan kredi, 25 krediye yükseltilmiştir.

Özel Öğretim Yöntemlerinin Uygulanması

Daha öncede belirtildiği gibi, özel öğretim yöntemleri ve uygulama dersi üç kredilik bir derstir. Bu ders Ek 3'de gösterilen, Uygulama Yönergesi çerçevesinde yapılmaktadır. Bu esasları Öğretmenlik Sertifikası Komisyonu tespit etmektedir. Yönetmeliğe göre bu komisyon, Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü başkanı veya onun görevlendireceği bir öğretim üyesinin başkanlığında, Eğitim Programları ve Öğretim Bölümünden iki, diğer bölümlerden görevlendirilecek birer öğretim üyesinden olmak üzere beş kişiden oluşmaktadır. Öğretmenlik sertifikası çalışmaları bu komisyon aracılığıyla yürütülmektedir.

Uygulamaya katılan öğrencilerin alanlara göre, özel öğretim yöntemleri ve uygulamaları tespit edilmektedir. Örneğin son öğretim yılındaki, Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri, Türk Dili ve Edebiyatı, Yabancı Dil grupları gibi.

Uygulama çalışmaları Ankara gibi beş üniversitenin bulunduğu bir ilde oldukça zor olmakta, ya da amaçları gerçekleştirecek planlama yapılmasında güçlüklerle karşılaşılmaktadır. Bu güçlük: 1) Uygulamaya gidilen okullara, birden fazla üniversiteden öğrencilerin kapasite üstünde gelmesi. 2) Uygulama okullarındaki yönetici ve öğretmenlerin neler yapacaklarının açık seçik ortaya konmaması. 3) Yazışmaların uzaması ve üst yönetim görevlerinin belli olmaması gibi nedenlerden çıkmaktadır. Bu güçlükleri en alt düzeye indirmek için Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü ile Ankara'da bulunan Üniversite temsilcilerinden oluşan (Yazarın da Ankara Üniversitesi adına katıldığı) bir komisyon oluşturulmuştur. Bu komisyon "Öğretmen Adaylarının Uygulama Çalışmaları Yönergesini" hazırlamış ve uygulamaya koymak üzere 10 Şubat 1988 günü bir protokole bağlayarak Üniversite temsilcileri ve Milli Eğitim Müdürlüğünce imzalanmıştır. Ek 4'de görülen bu yönergede, kapsam, amaç, uygulama temel ilkeleri, İl Milli Eğitim Müdürlüğünün görevleri, uygulama yapılan okul müdürünün görevleri, uygulama yaptıracak rehber öğretmenlerin görevleri, öğretmen adaylarının görevleri ve üniversite-

teler tarafından uygulama çalışmalarını yürütmekle görevlendirilen öğretmen elemanlarının görevleri, tespit edilmiştir.

Ankara ilindeki uygulama çalışmaları, hazırlanan ve taraflarca imzalanan bu yönerge çerçevesinde yürütülmektedir. Daha önce uygulamalarda varolan koordinesizlik, ortadan kaldırılmıştır. Bu yönergeye göre, Üniversitelerin uygulama öğrencilerinin sayısına göre Milli Eğitim Müdürlüğünce okulları belirlenmekte ve taraflarda sorumluluklarını bildikleri için bir sorun çıkmamaktadır.

Ancak, uygulamanın sağlıklı yürütülebilmesi için sınıf dışında yapılan bu çalışmalar sınıf içine ne kadar yansıdığı bilinmemektedir. Bilinemeyen bir başka nokta da öğretmenlerin sınıf içinde nasıl bir öğretim yaptıklarıdır. Bu konuda yapılmış çalışmalar yok denecek kadar azdır. Kısakürek, "Sınıf Atmosferinin Öğrenci Başarısına Etkisi" araştırmasında, sınıf içindeki davranışların öğretimi etkilediği ortaya koymuştur. Sınıf içine yönelik araştırma ve incelemeler yok denecek kadar azdır ve olanlarda sınırlı sayıdaki öğretmenin sınıf içindeki davranışlarını yansıtmaktadır. Üst düzeyde alınan kararlar, sınıf içinde uygulanmaz, ve sınıftan gelen verilerle beslenmediği zaman bir anlam taşımazlar. Önemli olan sınıf içindeki uygulamadır. Çünkü ülkemizde öğretmenlerin gereği gibi yetiştirilmediği, öğretmen eğitiminde hedeflerin davranışa dönük olarak belirtilmediği, tesislerin yetersiz olduğu, yönetimde bir bütünlük olmadığı, araç-gereç yetersizliği görüşleri yaygındır (Alkan, 1982, Varış, 1973, M. E.B. 1982).

Öğretmen yetiştirmede bu ve benzeri sorunlar varken, öğretim süreçlerinde de olumsuz gelişmeler gözlenmektedir. Sınıflar çok kalabalıktır ve çağdaş yöntem ve yaklaşımlar yerine tek yönlü iletişime ağırlık verilmektedir (Küçükahmet, 1982, s. 63, Gürkan, 1988, s. 311-16). Sınıf içindeki öğretim davranışları doğrudan doğruya eğitim ve öğretimin kalitesini etkilemektedir. Bu nedenle, bu çalışma öğretmenin sınıf içindeki davranışlarına yönelik olarak planlanmıştır. Onun için sınıf içinde planlı ve yansız gözlem yapılması gerekmektedir. Bu aşamada, daha geniş kitleye ulaşabilmek için, öğretmen olma aşamasında olan ve sistematik gözleme tekniklerini bilen ve 8 hafta içinde yansız olarak gözlem yapan öğretmenlik sertifikası uygulama öğrencilerinden yararlanılmıştır. Öğretmenlerin sınıf içindeki davranışları ve süreçleri uygulamaları önemli görüldüğünden böyle bir çalışma yapılmıştır.

YÖNTEM

Çalışmanın bu kısmında araştırmada izlenen yöntem açıklanmaktadır. Bu nedenle çalışmanın amaçları, evren ve örneklem, veri toplama aracı ve verilerin toplanması, analizi, ile çalışmada kullanılan tanımlar ve kısaltmalar verilmektedir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, ortaöğretim kurumlarında (Liselerde) çalışan öğretmenlerin uyguladığı öğretim süreçlerini, öğretmen adaylarının gözlemlerine dayalı olarak değerlendirmektir. Bu amacı gerçekleştirmek için şu sorulara cevap aranacaktır.

1. Uygulama çalışmalarına katılan öğretmen adaylarının alanlara, okullara ve cinsiyete göre dağılımı nasıldır?
2. Okullarımızda görevli olan öğretmenlerin ders öncesi hazırlığı ve derse girişte öğrencileri hazırlama durumu nedir?
3. Sınıf içinde yürütülen öğretimi uygulama durumu nasıldır?
4. Öğretmenler tarafından işe koşulan öğretim yöntemleri ve eğitim araçları nedir?
5. Amaca ulaşma durumunu değerlendirmeleri nasıl olmaktadır?
6. Öğretime ilişkin olarak, öğretmen adayının gözlemlediği sorunlar nelerdir?

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Tüm evrene bu çalışma kapasamında ulaşmak mümkün olmadığından örnekleme gidilmiştir.

Çalışmanın örneklemini ulaşılabilirliği açısından, Ankara Milli Eğitim Müdürlüğüne belirlenen liselerde görevli ve öğretmen adaylarına rehberlik eden, Türk Dili, Tarih-Coğrafya, Fen Bilimleri, Yabancı Dil ve Felsefe grubu öğretmenleri oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında kullanılan araç, öğretmenlerin sınıf içindeki davranışlarının analiz edilmesinden elde edilmiştir. Elde edilen bu

araç uzmanların görüşüne sunulmuş ve Fen Bilimleri adaylarına uygulanarak geliştirilmiştir (Bakınız: Ek 5). Geliştirilen bu araç Ankara ili içinde uygulama yapan 1988-1989 öğretim yılı I. dönemindeki 163 öğretmen adayına dönem sonunda uygulanmıştır. Anketler tek tek kontrol edilmiş ve 153 tanesi geçerli sayılmıştır. Bilgi toplama aracında 5'li ölçek kullanılmıştır(1). Hiçbir zaman,(2) Bazı zaman,(3) Zaman zaman, (4) Çoğu zaman,(5) Her zaman olacak şekilde puanlanmıştır.

Verilerin Analizi

Tek tek kontrol edilen anketler, gruplara ayrılmış ve puanlarına göre veri kotlama kağıdına geçirilmiştir. Elde edilen bu verilerin ağırlıklı ortalamaları alınarak her soruya verilen puan bulunmuştur. Bulunan bu puanların sınırları, 1.00-1.50 Hiçbir zaman, 1.51-2.50 Bazı zaman ve 2.51-3.50 Zaman zaman, 3.51-4.50 Çoğu zaman ve 4.51-5.00 arasında Her zaman olarak değerlendirilmiştir. Diğer soruların analizinde ise frekans ve yüzde kullanılmıştır.

Tanımlar

Rehber Öğretmen: Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından belirlenen liselerde Özel Öğretim Yöntemleri Uygulaması için giden öğrencilerin (öğretmen adaylarının) yanlarına verildiği tecrübeli öğretmen.

Aday Öğretmen: Kendi alanında yetişmiş ve öğretmenlik sertifikası programlarının ön gördüğü dersleri alarak kendi alanında bir lisede uygulama yapan sertifika öğrencisidir.

Kısaltmalar:

Bu çalışmada;

Tarih: Tarih-Coğrafya öğretmenleri,

Türk Dili: Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri,

Fen Bilimleri: Matematik, Fizik, Kimya ve Biyoloji öğretmenleri,

Yabancı Dil: İngilizce, Almanca ve Fransızca öğretmenleri,

Felsefe: Felsefe, Psikoloji ve Sosyoloji Öğretmenleri, için kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu kesimde elde edilen veriler üç kısımda incelenecektir. Birinci kısımda, uygulamaya katılan öğretmen adaylarının alanlara ve cinsiyeye-

te, okullara göre dağılımı ile öğrenim düzeyi, ikinci kısımda ders planını uygulama durumu, üçüncü kısımda da açık uçlu soruya alınan öğretime ilişkin sorunların analizidir.

1. *Uygulamaya katılan öğretmen adaylarının alanlara, cinsiyete, öğrenim durumlarına ve okullara göre dağılımı.*

Çizelge I'de 1988-1989 öğretim yılı I. dönem, özel öğretim yöntemleri uygulamalarına katılan öğrencilerin alanlara ve cinsiyete göre dağılımları verilmektedir.

Çizelge I Uygulamaya Katılan Öğretmen Adaylarının Alanlara ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Alanlar	Kız		Erkek		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tarih-Coğrafya	42	59.1	29	40.9	71	46.4
Türk Dili ve Edebiyatı	30	76.9	9	23.1	39	25.5
Fen Bilimleri	17	89.4	2	10.6	19	12.4
Yabancı Dil	11	84.6	2	15.4	13	8.5
Felsefe-Psikoloji-Sos.	11	100	—	—	11	7.2
Toplam	111	72.5	42	27.5	153	100

Çizelge I'de görüldüğü gibi alanlara göre en büyük grubu Tarih öğretmeni olmak isteyen adaylar oluşturmaktadır. Her iki kişiden yaklaşık biri bu gruba dahildir. İkinci büyük grubu Türk Dili adayları oluşturmaktadır. Her dört kişiden biri de bu gruptandır. Bunları Fen bilimleri, Yabancı dil ve Felsefe grubu izlemektedir.

Cinsiyete bakıldığında, kız öğrencilerin öğretmenliği daha çok tercih ettiği görülmektedir. Öğretmenliği tercih eden her dört kişiden yaklaşık olarak üçü kızdır. Alanlara bakıldığında, felsefe öğrencilerinin tümünün kız, Fen bilimlerinde de her 10 kişiden 9'unun kız, Yabancı dilde her 10 kişiden 8'inin kız, Türk Dilinde her 10 kişiden 8'inin kız, Tarih alanında da her 10 kişiden 6'sının kız olduğu görülmektedir. Kızların öğretmenliği daha çok tercih etmeleri, öğretmen olan bayanların diğer meslek sahibi olan ve çalışan bayanlara göre evine ve ailesine daha fazla zaman ayırabilmesinden kaynaklanabilir.

Özetle söylemek gerekirse, alan olarak tarih grubunun, cinsiyet olarak kız öğrencilerin erkeklere oranla öğretmenliği daha fazla tercih ettikleri söylenebilir.

Çizelge II'de öğretmenlik sertifikası alabilmek için özel öğretim yöntemleri uygulaması yapan adayların öğrenim durumu verilmektedir.

Çizelge 2 Uygulamaya Katılan Öğretmen Adaylarının Öğrenimi Durumu

Alanlar	Öğrenim Durumu		Son Sınıf	
	Sayı	%	Sayı	%
Tarih-Coğrafya	38	53.5	33	46.5
Türk Dili ve Edebiyatı	12	30.7	27	69.3
Fen Bilimleri	18	94.7	1	5.3
Yabancı Dil	10	76.9	3	23.1
Felsefe-Psikoloji	8	72.7	3	27.3

Bilindiği gibi, öğretmenlik sertifikası almak için haşvuruolarının mezun olmaları, o alana alınacak kontenjan dolmadığı takdirde fakültelerinde son sınıfa geçmiş olma durumu aranmaktadır. Buna göre, 1988-1989 öğretim yılı I. döneminde özel öğretim yöntemleri uygulaması'na katılan adayların, ya kendi fakültelerinden mezun ya da son sınıfa geçmiş olmaları gerekmektedir.

Çizelge II'de görüldüğü gibi, her 10 kişiden yaklaşık olarak altısı, alanlarından mezun olanlardan oluşmaktadır. Fen bilimlerinden mezun olduktan sonra uygulama yapanların oranı % 94.7, Yabancı dilde 76.9, Felsefe'de % 72.7, Tarih grubunda da % 53.5 dir. Alanında mezun olmadan çoğunlukla (% 69.3) uygulama çalışmalarına katılan Türk Dili grubudur.

Çizelge 3 Uygulamaya Katılan Öğretmen Adaylarının Liseleri ve Alanlara Göre Dağılımı

Liseler	Alanlar					Toplam
	Tarih Coğ.	Türk Dili	Fen Bilimleri	Yabancı Dil	Felsefe Psiko.	
Ankara Lisesi	+	+	+	+	+	15
İncesu Lisesi	+	+	+	+	+	13
Mustafa Kemal Lisesi	+	+	+	+	+	12
50. Yıl Lisesi	+	+	+	+	+	10
Yıldırım Beyazıt Lisesi	+	+			+	10
Abidinpaşa Lisesi	+	+				10
Gülveren Lisesi	+	+		+		9
Başkent Lisesi	+	+		+	+	9
Kalaba Lisesi	+	+			+	9
İncirli Lisesi	+	+		+		9
Etlik Lisesi	+	+			+	8
Mehmet Akif Ersoy Lisesi		+	+			6
Sokullu Mehmet Paşa Lisesi	+				+	5
Mamak Lisesi	+	+				5
İnönü Lisesi	+			+	+	5
Şentepe Lisesi						4
Esenevler Lisesi	+				+	4
Ömer Seyfettin Lisesi		+			+	4
Aktepe Lisesi	+	+				3
Cebeci Kız Meslek Lisesi		+	+			3
Toplam						153

Çizelge III'de uygulama çalışmalarına katılan öğretmen adaylarının, alanlara göre hangi liselerde uygulama yaptıkları verilmektedir.

Çizelge 4 Rehber Öğretmenlerin Derse Girmeden Önce Hazırlık Yapma Durumu

Ders Öncesi Hazırlık	Alanlar				
	Tarih Coğ.	Türk Dili	Fen Bilim	Yab. Dil	Fel. Psik.
İşleyeceği konunun özelliğine uygun olarak ders öncesi yeteri kadar hazırlık yapma	3.90	4.14	4.31	3.30	3.54
Her ders için, öğretimin ilke ve yöntemlerine uygun olarak öğretim planı yapma	2.90	3.42	4.15	2.69	3.09
Konuya ilişkin olarak öğrencilerin yararlanacakları kaynaklar ile ders araç-gereçleri hazırlama	3.18	3.50	3.68	2.53	3.63

Çizelge III'de görüldüğü gibi, uygulama çalışmalarına katılan ve anketi geçerli sayılan 153 kişidir. Bunların okullara dağılımında okulun kapasitesi, rehberlik yapacak öğretmen sayısı, uygulamayı denetleme kolaylığı ve öğrencilerin istekleri gibi faktörler dikkate alınmaktadır. Buna göre en fazla aday Ankara Lisesine, en az aday da Aktepe ve Cebeci Kız Meslek Lisesine verilmiştir.

Okulların labaratuvar durumuna baktığımızda uygulama yapılan okulların tümünde fen bilimleri labaratuvarı, altısında yabancı dil labaratuvarı, üçünde ev ekonomisi, ikisinde iş ve teknik, ikisinde müzik, ikisinde de el sanatları labaratuvarı olduğu görülmektedir.

2. Rehber öğretmenlerin Ders Planını Uygulama Durumu.

Çizelge IV'de rehber öğretmenlerin derse girmeden önce hazırlık yapma durumu verilmektedir.

Çizelge IV de görüldüğü gibi, işleyeceği konunun özelliğine uygun olarak yeteri kadar hazırlığı, Fen bilimleri, Türk Dili, Tarih ve Felsefe öğretmenleri *çoğu zaman*, Yabancı dil öğretmenleri de *zaman zaman* yapmaktadırlar.

Öğretim ilke ve yöntemlerine uygun olarak öğretim planının Fen bilimleri öğretmenleri *çoğu zaman*, Türk Dili, Felsefe, Tarih ve Yabancı dil öğretmenleri de *zaman zaman* hazırlamaktadırlar.

Konuya ilişkin olarak öğrencilerin yararlanacakları kaynaklar ile ders araç ve gereçlerini, Fen bilimleri, Felsefe ve Türk Dili öğretmenleri *çoğu zaman*, Tarih ve Yabancı Dil öğretmenleri de *zaman zaman* hazırlamaktadırlar.

Genel olarak bakıldığında ders öncesi hazırlığı, en fazla Fen bilimleri öğretmenleri, yapmakta, onları Felsefe grubu öğretmenleri ve Tarih öğretmenleri izlemektedir. En az hazırlığı ise Yabancı dil öğretmenlerinin yaptığı gözlenmektedir. Eğitimde ön hazırlığın yapılmasının yapılacak etkinlikleri planlamanın ne denli önemli olduğu bilinmektedir.

Genel olarak bakıldığında ders öncesi hazırlığı Fen bilimleri öğretmenlerinin *çoğu zaman* Türk Dili, Tarih, Coğrafya, Felsefe ve Yabancı dil öğretmenlerinin *zaman zaman* yaptıkları görülmektedir. Buna göre ders öncesi hazırlığı en fazla Fen bilimleri öğretmenleri, en az hazırlığıda Yabancı dil öğretmenleri yapmaktadırlar.

Çizelge 5. Rehber Öğretmenler, Derse Girdiklerinde, Öğrenciyi Derse Hazırlama Durumu

Derse Öğrencileri Hazırlama	Alanlar				
	Tarih Coğ.	Türk Dili	Fen Bil.	Yab. Dil	Fel. Psik.
Derse başlarken öğrencilerin o konuda neler bildiklerini öğrenmeye çalışma	3.45	3.64	3.68	3.00	4.00
İşleyeceği konunun amaçlarını belirtip günlük yaşamdaki yerini göstererek, bütünleştirme	3.18	3.57	3.42	3.07	4.18
Konuya başlarken öğrencilerin ilgisini çekecek ve derse katılımlarını sağlayacak bir başlangıç yapma	3.50	3.55	4.26	3.23	3.00
Yeni bir konuya başlarken, daha önceki konular ya da derslerle ilişki kurma	4.36	4.71	4.30	3.00	4.09

Çizelge V'de öğretmenler derse girince öğrenciyi derse hazırlama durumları görülmektedir.

Buna göre, Derse başlarken öğrencilerin konu hakkında neler bildiklerini, Felsefe, Fen bilimleri, Türk Dili öğretmenleri *çoğu zaman*, Tarih ve Yabancı dil öğretmenleri de *zaman zaman* öğrenmeye çalışmaktadırlar.

İşleyeceği konunun amaçlarını belirtip günlük yaşamla, Felsefe, Türk Dili, Fen bilimleri öğretmenleri *çoğu zaman*, Tarih ve Yabancı dil öğretmenleri de *zaman zaman* bütünleştirmektedirler.

Konuya başlarken öğrencilerin ilgisini çekecek ve derse katılımlarını sağlayacak başlangıcı, Fen bilimleri, Türk Dili, Tarih öğretmenleri *çoğu zaman* Yabancı dil ve Felsefe öğretmenleri de *zaman zaman* yapmaktadırlar.

Yeni bir konuya başlarken, daha önceki konularla ilişkiyi Türk Dili öğretmenleri *her zaman* Tarih, Fen bilimleri, öğretmenleri *çoğu zaman*, Yabancı dil öğretmenleri de *zaman zaman* kurmaktadırlar.

Derse girişte öğrencileri, Fen bilimleri, Felsefe, Türk Dili, Tarih öğretmenleri *çoğu zaman*, Yabancı dil öğretmenlerinde *zaman zaman* hazırladığı görülmektedir. Öğrencilerin ders dinler hale getirilmeleri, güdülenmeleri, geçmiş ve gelecek dersle ilişki kurup yaşamdaki yerini anlamaları her zaman gereği gibi yerine getirilememekte, ihmal edilmiş gibi görülmektedir.

Çizelge 6 Rehber Öğretmenlerin "Öğretim" Esnasındaki Durumları

Öğretim	Alanlar				
	Tarih Coğr.	Türk Dili	Fen Bil.	Yab. Dil	Fels. Psik.
Konuya ilişkin önemli kritik noktaları belirtip, üzerinde yeteri kadar durma	4.13	4.07	4.57	3.15	4.18
Ders işlerken düşündürücü sorular sorup, öğrencilerin düşünmesini sağlama	3.72	3.85	3.73	3.38	3.54
Öğrencilerin soruları cevaplamasını teşvik etme ..	3.36	4.21	4.15	3.46	4.27
Öğrenciler doğru cevap verdiğinde ya da başarılı çalışmalar yaptığında onları güdüleyici sözler söyleme	3.59	3.92	3.31	3.23	3.27
Öğrencilerin başarısız olduğu durumlarda umutlandırıcı ve başarılı çalışmalar yapmalarını teşvik edici davranışlarda bulunma	3.22	3.64	3.52	2.30	3.09
Konuları işlerken bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa doğru bir yol izleme	3.86	3.64	4.05	3.23	3.72
Uygulama çalışmalarına ya da dersin önemli noktalarının özetlenmesine yeteri kadar zaman ayırma ..	3.59	3.78	4.26	2.61	3.81
İşlenen konular ile ilişkili bilgi, beceri ve tavırları uygun bir şekilde bütünleştirme	3.63	3.50	3.68	3.30	3.36
Konuya uygun öğretim yöntemlerini seçip zamanında kullanma	3.54	3.21	3.50	2.92	3.30
Konuyu işlerken, öğrencinin anlayacağı tanım, terim ve sözcükleri kullanma	4.40	3.28	4.10	3.84	3.72
Sınıfta yan tutmadan her öğrenciye eşit davranma	4.54	4.78	4.36	3.84	4.72
Deneysel çalışmalar ya da laboratuvar çalışmaları yaptırma	1.54	1.35	2.18	1.92	1.63
Derse zamanında girip zamanında çıkma	4.54	4.07	4.68	4.23	4.45
Dersteki zamanını verimli kullanma	3.63	4.14	4.31	4.00	4.54
Sınıfta olabilecek belirli disiplin olaylarını büyütme-yip şakaya dönüştürebilme	3.54	4.09	3.57	4.15	3.54

Çizelge VI'da öğretmenlerin öğretim esnasında yaptıkları faaliyetler verilmektedir. Bu verilere göre öğretmenlerin, konuya ilişkin önemli ve kritik noktaları belirtip üzerinde yeteri kadar, Fen bilimleri öğretmenleri *her zaman*, Felsefe, Tarih, Türk Dili öğretmenleri *çoğu zaman* durmaktadırlar. Öğrenciler ders süresinde önemli noktaları kaçırabilir ve hangi noktaların kritik olduğunu ayırt edemeyebilir. Bu nedenle öğretmenin önemli ve kritik noktaları vurgulaması gerekmektedir.

Dersi işlerken düşündürücü sorular sorarak, öğrencilerin düşünmesini, Türk Dili, Fen bilimleri, Tarih, Felsefe öğretmenleri *çoğu zaman*,

Yabancı dil öğretmenleri de *zaman zaman* sağlamaktadır. Öğretmenlerin ezbercilikten konuları kurtarabilmek, kritik noktalara dikkati çekebilmek için yeteri kadar düşündürücü sorular sormaktadırlar. Yabancı dil öğretmenlerinin yeteri kadar düşündürücü soru sormamaları da, dersin özelliğinden kaynaklanmış olabilir.

Öğrencilerin soruları cevaplamasını, Felsefe, Türk Dili, Fen bilimleri öğretmenleri *Çoğu zaman*, Tarih ve Yabancı dil öğretmenleri de *zaman zaman* teşvik etmektedirler. Öğrencilerin sürekli olarak teşvik edilmesi, öğretimi etkileyecek ve kalitesini yükseltecektir.

Öğrenciler, doğru cevap verdiği, ya da başarılı çalışmalar yaptığında, Türk Dili ve Tarih öğretmenleri *çoğu zaman*, Fen bilimleri, Felsefe, Yabancı dil öğretmenleri de *zaman zaman*, güdüleyici sözler söylemektedirler. Güdülemenin öğrencinin öğrenmeye karşı arzusunu artırdığı ve öğrenmeyi başarılı kıldığı, tartışma konusu olmaktan çıkmış ve herkes tarafından benimsenir olmuştur. Öğretmenlerin güdülemeyi her zaman yeterince yapmadıkları anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin başarısız olduğu durumlarda, onları umutlandırıcı ve başarılı çalışmalar yapmaları için, Türk Dili, Fen bilimleri öğretmenleri *çoğu zaman*, Tarih ve Felsefe öğretmenleri *zaman zaman*, Yabancı dil öğretmenleri de *bazı zaman* teşvik edici davranışlarda bulunmaktadır. Halbuki tüm öğretmenler, başarısız öğrencileri teşvik etmeli ve onların başarılı çalışmalar yapmalarını sağlamalıdır.

Konuları işlerken bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa doğru bir yol, Fen bilimleri, Tarih, Felsefe, Türk Dili öğretmenleri *çoğu zaman*, Yabancı dil öğretmenleri de *bazı zaman* izlemektedir. Öğretimin temel ilkelerinden olan bu kuralın her zaman izlenmesi, öğretimin kalitesini, artıracak, mantıklı bir sıra izlenmesini sağlayacak ve öğretmende konuları işlerken bir güçlük çekmeyecek ve konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

Uygulama çalışmalarına ya da dersin önemli noktalarının özetlenmesine yeteri kadar zamanı, Fen bilimleri, Felsefe, Türk Dili, Tarih öğretmenleri *çoğu zaman*, Yabancı dil öğretmenleride *zaman zaman* ayırmaktadırlar. Öğrenmede tekrarın ne denli önemli olduğu bilinmektedir. Öyleyse, işlenen konulara ilişkin uygulama çalışmaları yapılmalı, ya da önemli noktalar her zaman özetlenerek tekrar edilmeli ve buna yeterli zaman ayrılmalıdır.

İşlenen konular ile ilişkili bilgi, beceri ve tavırları uygun bir şekilde, Fen bilimleri, Tarih, Türk Dili öğretmenleri *çoğu zaman*, Felsefe ve Ya-

bancı dil öğretmenleride *zaman zaman* bütünleştirmektedirler. Bilgi, beceri ve tutumların bir bütün olduğu beceri için bilginin, tutum içinde her ikisinin gerekli olduğu düşünülürse, bu üç öğenin bir bütün olarak oluşmasına özenle dikkat edilmeli ve bu gerçekleştirilmeye çalışılmalıdır.

Konuya uygun öğretim yöntemlerini seçip zamanında, Tarih, Fen bilimleri, öğretmenleri *çoğu zaman*, Türk Dili, Felsefe ve Yabancı dil öğretmenleri de *zaman zaman* kullanmaktadırlar. Öğretim yöntemlerinin seçilmesinde ki etkenlerin önemlilerinden birisi de konuya uygun yöntemin seçilip kullanılmasıdır. Buna her zaman uyulmadığı görülmektedir.

Konuyu işlerken öğrencinin anlayacağı tanım, terim ve sözcükleri, tüm öğretmen grubu, *her zaman'a* yakın bir düzeyde kullanmaktadırlar. İletişimin temelinde dilin yattığı düşünülürse, bu onaylanacak bir sonuçtur.

Sınıfta yan tutmadan her öğrenciye eşit olarak, Türk Dili, Tarih, Felsefe öğretmenleri *her zaman*, Fen bilimleri ve Yabancı dil öğretmenleri de *çoğu zaman* davranmaktadırlar. Öğretmen sınıfta yansız olmalı, yani sınıftaki öğrencilerin hiçbirine ayrıcalık tanımamalıdır. Bu ilkeye tüm öğretmenlerin *her zaman'a* yakın bir çoğunlukta uyduğu görülmektedir.

Deneysel çalışmalar ya da laboratuvar çalışmalarını, hiçbir öğretmen grubunun yeteri kadar yapmadığı görülmektedir. Tarih, Türk Dili, Felsefe laboratuvarları hiçbir okulda yoktur. Yabancı dil laboratuvarı ise 20 okulun sadece beş tanesinde vardır. Fen bilimleri laboratuvarı tüm okullarda olmakla birlikte onların *bazı zaman* kullanılmaları dikkat çekicidir.

Derse zamanında girip, zamanda çıkma, tüm öğretmen grubunun üzerinde birçok birleştikleri konudur. Hepsi, *her zaman* denebilecek bir çoğunlukla derse zamanında girip zamanında çıkmaktadırlar.

Derste zamanını, Felsefe öğretmenleri *her zaman*, Fen bilimleri, Türk Dili, Yabancı dil ve Tarih öğretmenleri de *çoğu zaman* verimli olarak kullanmaktadırlar. Bu olgu derslerin zaman olarak iyi değerlendirildiğini göstermektedir.

Sınıfta olabilecek belirli disiplin olaylarını, öğretmenlerin hepsi de büyütmeden şakaya vurma eğilimdedirler. Bu da okullardaki disiplin olaylarının, düzenli yürütüldüğünü, hoşgörü sınırları içinde sorunların çözümlendiğini göstermektedir.

Öğretim aşamasındaki öğretmen davranışlarına genel olarak baktığımızda, Fen bilimleri (3.84), Türk Dili (3.76), Felsefe (3.72), Tarih (3.65) öğretmenlerin *çoğu zaman*, Yabancı dil (3.30) öğretmenlerinin de *çoğu zamana* son derece yakın bir *çoğunlukla* görevlerini gereği gibi yerine getirdikleri görülmektedir. Bu aşamadaki öğretim ilkelerinin, *çoğu zaman* yerine, *her zaman* yerine getirilmesi beklenmektedir.

Çizelge 7 Rehber Öğretmenlerin Kullandıkları Öğretim Yöntemleri

Yöntemler	Alanlar				
	Tarih Coğr.	Türk Dili	Fen Bilim	Yab. Dil	Fels. Psik.
Anlatım	4.00	4.07	3.42	3.92	4.00
Soru-Cevap	4.04	3.64	3.77	3.55	3.81
Tartışma	2.80	2.22	2.52	2.40	2.70
Problem Çözme			3.44		
Gösteri			3.00		
Gözlem-gezi					
Grup Tartışması			2.05		2.00
Rol Yapma				2.25	
Münazara		3.00			
Panel					
Forum					
Seminer	2.60	2.42			1.85
Ekiple Öğretim	2.00				
İş Başında Öğretim			2.00		
Benzetişim Tekniği		3.00			
Bireysel Öğretim		2.12		2.00	
Video ile Öğretim					
Bilgisayar Destekli Öğretim					

Çizelge VII'de öğretmenlerin derslerinde kullandıkları öğretim yöntemleri görülmektedir. Elde edilen verilere göre tüm öğretmenlerin *çoğu zaman*, *anlatım* ve *soru-cevap* yöntemini kullandıkları, tartışma yöntemini, *zaman zaman* kullandıkları görülmektedir. Fen bilimleri öğretmenlerin *zaman zaman* tartışma ve problem çözme yöntemini kullandıkları, Fen bilimleri ve Felsefe öğretmenlerinin *bazı zaman grup tartışması*, Yabancı dil öğretmenlerinin *bazı zaman rol yapma* tekniğini kullandıkları, Türk Dili öğretmenlerinin *zaman zaman münazara* yöntemini kullandıkları, *forum* yöntemini de Tarih, Türk Dili ve Felsefe grubu öğretmenlerinin *bazı zaman* kullandıkları, *ekiple öğretimi* Tarih ve Yabancı dil öğretmenlerinin *bazı zaman*, benzetişim tekniğini Türk Dili öğretmenlerinin *zaman zaman* kullandıkları Türk Dili ve Yabancı dil öğretmenlerinin, *zaman zaman* bireysel öğretim tekniğini kullandıkları görülmektedir. Bunların dışındaki öğretim yöntemleri hiç kullanılmakta ve çağdaş teknolojinin verileri olan video ile öğretim, bilgisayar

destekli öğretimin okullarımıza henüz girmediği anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin bazı belli yöntemlerle sınırlı kalması, sınıfların kalabalık ve ders için ayrılan zaman yetersizliğine bağlanmaktadır.

Çizelge 8 Rehber Öğretmenlerce Kullanılan Eğitim Araçları

Araçlar	Alanlar				
	Tarih Coğ.	Türk Dili	Fen Bili.	Yab. Dil	Fels. Psi.
Yazı tahtası	4.45	4.14	4.52	4.53	4.54
Ders Kitabı	4.59	4.35	3.89	4.61	5.00
Harita	3.80				
Çoğaltılmış ders araçları			2.50		
Tepegöz					
Film, film şeridi, dia	2.00	2.00			
Fotoğraf ve resimler				2.50	2.00
Modeller, örnekler			2.71		
Laboratuvar			2.81		
Gerçek araçlar			2.00		

Çizelge VIII'de öğretmenlerin ders esnasında kullandıkları eğitim araçları verilmektedir.

Çizelgede görüldüğü gibi, öğretmenler tarafından en çok klasik öğretim aracı olarak *yazı tahtası* ve *ders kitabı* kullanılmakta, diğer eğitim araçları alanın özelliğine bağlı olarak az da olsa kullanılmaktadır. *Yazı tahtası*, Felsefe, Yabancı dil, Fen bilimleri öğretmenleri tarafından *her zaman*, Tarih ve Türk Dili öğretmenleri tarafından *çoğu zaman* kullanılmaktadır. Tüm öğretmenler tarafından kullanılan bir başka eğitim aracı da ders kitabıdır. *Ders kitabı*, Felsefe, Yabancı dil, Tarih öğretmenlerince *her zaman*, Türk Dili ve Fen bilimleri öğretmenlerince de *çoğu zaman* kullanılmaktadır. Bunun dışında eğitim aracı olarak kullanılan *harita*, Tarih öğretmenlerince *çoğu zaman*, *çoğaltılmış ders araçları* Fen bilimleri öğretmenlerince *bazı zaman*, *Film şeridi ve dia'da*, Tarih ve Türk Dili öğretmenlerince *bazı zaman*, *fotoğraf ve resimler* Yabancı dil ve Felsefe öğretmenlerince *bazı zaman*, *modeller, örnekler, laboratuvar* ve *gerçek araçlarda* Fen bilimleri öğretmenlerince *bazı zaman* kullanılmaktadır. Bunların dışında, göze, kulağa, hem göze hem kulağa hitap eden eğitim araçları ile yaparak yaşayarak öğrenmeye olanak sağlayan hiç bir eğitim aracı kullanılmamaktadır. Bu durum eğitim araç ve gereci olarak okullarımızın; yazı tahtası ve ders kitabı dışında yetersiz kaldıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin de bu araçları kişisel gayreti ile temin etmesi ve derslerinde kullanması ise son derece güç görünmekte, hatta im-

kansız olmaktadır. Bu yönüyle acil ihtiyaç duyulan araç-gereç ve her dersin özelliğine uygun eğitim ortamının düzenlenmesi gerekmektedir.

Çizelge 9 Öğrenme Sonunda Yapılan Değerlendirme Etkinlikleri

Değerlendirme	Alanlar				
	Tarih Coğ.	Türk Dili	Fen Bili.	Yab. Dil	Fels. Psik.
Dersin bitiminde öğrencilerin ne öğrendiğini, hangi davranışları kazandığını kontrol etme	4.18	3.78	4.00	3.15	3.54
Eksik kalan yönleri ortadan kaldıracak önlemleri alma	3.68	3.92	3.78	3.61	3.68
Ölçme sonucu yapılan hataları gösterip düzeltme ..	4.00	4.00	3.36	3.84	4.27
Konunun bitiminde genel bir özet yapıp gelecek olan konu ile bağlantı kurma	4.09	3.65	3.89	3.84	3.63
Öğrencilerin derste öğrendiklerini pekiştirici ya da derse hazırlayıcı etkinlikler yaptırma	3.77	3.78	3.42	3.69	3.18

Çizelge IX de görüldüğü gibi, değerlendirme etkinlikleri her zaman pılmaktadır. Dersin bitiminde öğrencilerin ne öğrendiğini, hangi davranışların kazanıldığını, Tarih, Fen bilimleri, Türk Dili, Felsefe öğretmenleri *çoğu zaman*, Yabancı dil öğretmenleri de *zaman zaman* kontrol etmektedir. Amaçlarda belirtilen davranışların ne oranda kazanıldığının, dersin sonunda kontrol edilmesi gerekmektedir. Bu, öğretmenlerce *çoğu zaman* yerine getirilmektedir. *Tam olarak* yerine getirilmesi için gayret gösterilmelidir. Çünkü değerlendirme öğretimi daha etkili kılmaktadır.

Eksik kalan yönleri ortadan kaldıracak önlemleri, tüm öğretmenler, istisnalar dışında *çoğu zaman* almaktadır.

Ölçme sonucu, yapılan hatalar, Felsefe, Tarih, Türk Dili, Yabancı dil öğretmenleri *her zaman*'a yakın *çoğunlukta*, Fen bilimleri öğretmenleri de *çoğu zaman*'a yakın bir düzeyde gösterilip düzeltmektedirler. Hatasını gören öğrenci daha sonraki aşamalarda aynı hatayı yapmama-ya gayret gösterecek ve öğrenme daha etkili hale gelecektir.

Konunun bitiminde genel bir özet yapıp gelecek olan konu ile, tüm öğretmenler *çoğu zaman* bağlantı kurmaktadırlar. Bu öğrencilerin gelecek derse hazırlanmasını ve konular arası ilişki kurulması yönünden son derece yararlı olan bir davranıştır.

Öğrencilerin derste öğrendiklerini pekiştirici ya da onları derse hazırlayıcı etkinlikleri, yine alanlardaki tüm öğretmenler *her zaman*'a

yakın bir çoğunlukta yaptırmaktadırlar. Genel olarak bakıldığında, tüm öğretmenlerin dersin sonundaki değerlendirmeyi yaptığı görülmektedir.

Buraya kadar belirtilenlerin dışında öğretime ilişkin sorunlar varsa maddeler halinde listeleyiniz sorusuna alınan cevaplar aşağıda verildiği gibi sıralanmaktadır.

Öğretime İlişkin Sorunlar

	<u>Sayı</u>
1. Sınıfların fazla kalabalık olması	45
2. Tartışma ortamının yaratılmaması	33
3. Ezberciliğe ağırlık verilmesi	27
4. İşlenen konuların günlük yaşamla bütünleştirilememesi	26
5. Ders araçlarının yetersizliği, eski ve bakımsızlığı	25
6. Öğretmen-öğrenci ilişkilerinin zayıflığı	24
7. Ders kitabına aşırı derecede bağımlı kalınması	22
8. Yeterli güdülemenin olmaması	21
9. Ders sürelerinin yetersizliği	20
10. Laboratuvarların yeterince kullanılmaması	18
11. Ders kitaplarının, zamanın çok gerisinde kalması	17
12. Programın çok yüklü olması	
13. Öğretmenler arası iletişim eksikliği	14
14. Öğrencilerin ilgisizliği	11
15. Öğretmenin haftalık ders saatinin fazlalığı	9
16. Derste yeterince örnek çözülmemesi	7
17. Dil laboratuvarı eksikliği	3
18. Ödevlerin iyi planlanmaması	1

Yukarıda sıralanan sorunlara bakıldığında Gürkan (1988 s. 305-322) tarafından yapılan çalışmayla paralellik göstermektedir. Sorunlar incelendiğinde, temelinde, sınıfların kalabalık olmasının yattığı görülmektedir. Sınıfların kalabalık olması, tartışma ortamının yaratılmasını engellemekte, klasik yöntem dediğimiz anlatım yönteminin kullanılmasını teşvik etmekte ve bunun doğal uzantısı olarak ta istenmeyen bir sonuç

yani ezbercilik teşvik edilmektedir. Üzerinde durulan önemli konulardan birisi de, derste işlenen konuların günlük yaşamla ilişkisinin yeteri kadar kurulmaması ve öğrencinin yaşantısı ile bütünleştirilmemesidir. Bunun sonucu olarakta işlenen konular öğrencide iz bırakmamakta ve kısa bir süre sonra unutulup gitmektedir. Unutulmasının bir başka nedeni de, derslerde yeteri kadar eğitim aracının kullanılmaması, genelde tek duyu organına hitap edilmesidir. Bilindiği gibi ne kadar çok duyu organına hitap edilir ve öğrenci ne kadar aktif kılınırsa öğrenme o kadar çok, iyi ve kalıcı olmaktadır. Genelde duyu organlarının öğrenmeye etkisi şu oranlarda olmaktadır. Tatma % 1, koklama % 2, dokunma % 4, işitme % 13, görme % 83'dür. Tüm duyu organlarının işe koşulmasıyla gerçekleştirilen öğretim en kalıcı olanıdır. Ayrıca araştırmalara göre değişik eğitim ortamlarının kalıcı izleri bırakma yüzdeleri de şöyle sıralanmaktadır. İşitsel ortam için % 20, görsel ortam için % 30, görsel ve işitsel ortam için % 50, öğrencinin öğretime katılması yani sözle ifade etmesi halinde % 70, sürece katılması yaparak yaşayarak öğrenim için de % 90'dır. Bunlardan gerekli ortamı oluşturmak öğretmenin elinde görünmektedir.

Kısaca söylemek gerekirse, öğrencinin öğrenme etkinliklerine aktif bir şekilde katılmasının ve çok duyu organına hitap edilmesinin gerektiridir.

Üzerinde durulan diğer önemli sorunlarda, sınıfların kalabalık olması ve taktir yönteminin kullanılması sonucu, öğrenci öğretmen ilişkilerinin yok denecek kadar zayıf olmasıdır. Buna, öğretmenlerin, ders kitabına bağlı kalmaları, yeterince güdülemenin yapılamaması, ders konularının yüklü ve sürelerinin kısa olması, uygulama yapılmaması ve ders kitaplarının güncelleştirilmemesi de eklenebilir. Bunların dışında, öğretmenler arası iletişim eksikliği, özellikle yabancı dilin seçmeli olmasından kaynaklandığı belirtilen öğrenci ilgisizliği öğretmenlerin haftalık ders yüklerinin fazla olması ve derslerde yeterince örnek çözülmemesi, dil laboratuvarlarının eksikliği ve ödevlerin amaçları gerçekleştirecek şekilde planlanmaması gösterilmektedir.

Bunlar sorun olarak belirtilirken tüm bu olanaksızlıklara karşın öğretmenlerin, kendine güvenen, öğrencileri yönlendiren, dersini çok iyi planlayan ve işleyen, öğrenciyi güdüleyen, konuları günlük yaşamla bütünleştiren, öğrenciler, öğretmenler yönetim ve velilerle çok iyi iletişim kuran, öğrencilerini geleceğe hazırlayan öğretmenlerin bir hayli fazla olduğu da vurgulanmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ortaöğretim kurumlarında görevli öğretmenlerin süreçler yönünden öğretmen adaylarının gözlemlerine dayalı olarak değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışmadan şu sonuçlar çıkarılabilir:

Sonuçlar

1. Alanlarında yetişmiş, öğretmenlik sertifikası almak için programa katılan öğretmen adaylarının çoğunluğunu, Tarih-Coğrafya ve Türk Dili ve Edebiyatı grubu oluşturmaktadır.

2. Öğretmenliği daha çok, alanlarında lisans eğitimini tamamlamış kız öğrenciler tercih etmektedir.

3. Okullarımızda (liselerimizde) görevli olan öğretmenler, derse girmeden önce yapılması gereken hazırlığı her zaman yerine, çoğu zaman yapmaktadırlar.

4. Sınıfa giren öğretmenler, öğrenciyi ders dinler hale yeteri kadar getirmemekte ve işleyeceği konunun yaşamdaki yerini her zaman göstermemektedirler.

5. Öğretmenler derslere zamanında girip çıkmakta, ders zamanını çoğu zaman gereği gibi değerlendirmektedirler.

6. Öğretmenler deneysel çalışmalardan kaçınmakta ve teorik öğretimi yeğlemektedirler.

7. Sınıfta olabilecek disiplin olaylarını üst makamlara bildirmeden çözümlenmektedirler.

8. Öğretim yöntemi olarak, en fazla anlatım ve soru cevap yöntemini kullanmaktadırlar. Tartışma yöntemi ise bazı zaman kullanılmakta, çağdaş yöntemler hiç denecek kadar az kullanılmakta ya da hiç kullanılmamaktadır.

9. Eğitim aracı olarak her zaman, yazı tahtası ve ders kitabı kullanılmaktadır. Onun dışındaki eğitim araçları pek kullanılmamaktadır.

10. Amaçları gerçekleştirme durumu, ders sonunda çoğu zaman kontrol edilmekte ve eksik kalan kısımlar tamamlanmaktadır.

11. Sınıflar çok kalabalık, muhteva çok yüklü ve zaman sınırlıdır.

12. Okullarımızda yeteri kadar eğitim araç-gereci yoktur. Onlarda eski ve kullanılmaz durumdadır.

13. Ders kitapları çok eskidir ve çağdaş gelişmeleri içermemektedir.

14. Öğretmen-Öğrenci-Yönetici ve veli arasındaki iletişim yeterli düzeyde değildir.

15. Yabancı dil derslerinin seçmeli olması, dil öğrenimine olan ilgiyi azaltmıştır.

Bir durum saptaması niteliğinde olan bu çalışmada yukarıda belirtilen sonuçların tespit edilmesinden sonra şu öneriler geliştirilebilir.

Öneriler

1. Öğretmenlik mesleği çoğunlukla bayanların tercih ettiği bir meslek olmaktan çıkarılarak cazip hale getirilmeli ve öğretmenlerin yaşam düzeyi yükseltilmelidir.

2. Orta öğretim kurumlarında görevli öğretmenler çağdaş eğitim yöntem ve teknikleri konularında hizmet içi eğitime alınmalı ve hizmet içi eğitim akademik karşılığı olan ciddi bir hale dönüştürülmelidir.

3. Eğitim programları ve ders kitapları günün şartlarına cevap verecek hale getirilmelidir.

4. Örgütsel yapıda bütünlük sağlanmalı, var olduğu kabul edilen iletişim kopukluğu, araç ve gereç eksikliği ortadan kaldırılmalıdır.

5. Tek yönlü iletişim zorunlu hale getiren kalabalık sınıflar yerine öğrenci sayısı az olan sınıflar oluşturulmalıdır.

6. Yabancı dil dersleri seçmeli olmaktan kurtarılmalıdır.

7. Sınıf içindeki öğretim uygulamaları ile öğrenci başarısı arasındaki ilişkileri ortaya koyan araştırmalar yapılmalı ve bu araştırma sonuçlarına göre gerekli önlemler alınmalıdır.

EK — I

A.Ü. EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
ÖĞRETMENLİK SERTİFİKASI PROGRAMINDAKİ
ÖĞRENCİ VE MEZUN SAYILARI

Öğretim Yılı	Yeni Kayıt	Mezun
1967—68	1183	—
1968—69	65	28
1969—70	184	1
1970—71	60	—
1971—72	146	1
1972—73	100	3
1973—74	117	4
1974—75	544	40
1975—76	1328	31
1976—77	434	213
1977—78	419	81
1978—79	481	129
1979—80	239	78
1980—81	358	98
1981—82	567	113
1982—83	1211	242
1983—84	528	455
1984—85	978	413
1984—86	464	327
1986—87	444	178
1987—88	595	167
1988—89	552	—
Toplam	11051	2572

EK —2—

Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğretmenlik Sertifikası Programlarında Yer Alan Dersler ve Kredi Miktarları

	Yıllar					
	Dersler	1968	1975	1983	1985	1988
ZORUNLU DERSLER	Eğitim Bilimine Giriş	3	3	3	3	3
	Türk M.E. Teşkilatı	3				
	Genel Öğret. İlke ve Metot.	3	3	3	3	3
	Gelişim Psikolojisi (Ergen.)	3	3	3		3
	Öğrenme Psikolojisi	3	3	3		3
	Ölçme ve Değerlendirme	3	3	3	3	3
	Ruh Sağlığı	3				
	Öğretim Araçları	3				
	Türk Eğitim Tarihi	3				
	Eğitim Prog. Geliştirilmesi	3				
	Eğitim Sosyolojisi		3	3	2	3
	Eğitim Psikolojisi				3	
	Özel Öğret. Yönt. ve Uyg.	3	3	3	3	3
	Türk Sanatı	3				
SEÇİMLİK DERSLER	Çocuk Hakları	3				
	Mesleki ve Teknik. Öğret. Esas.		3	3		
	Grupla Çalışma	3				
	Gelişim Psik. (Çocuk)	3				
	Eğitim Tarihi	3				
	Üstün Zekalıların Eğitimi	3				
	Geri Zekalıların Eğitimi	3				
	Öğretim Teknolojisi	3				
	Çağdaş Türk Edebiyatı	3				
	Özel Eğitime Giriş		3	3	2	
	Rehberlik		3	3	2	2
	Mesleki ve Tek. Öğret. Prog.		3	3	2	
	Türk Milli Eğitim Teşkilatı		3	3	2	2
	Ruh Sağlığı		3	3		2
	Öğretim Araçları	3	3	3	2	2
	Türk Eğitim Tarihi		3	3	2	2
	Eğitimde Prog. Geliş.		3	3	2	2
	Eğitim Felsefesi				2	
	Eğitim Yönetimi ve Denetim				2	2
	Eğitim Planlaması				2	
	Eğitim Teknolojisi				2	2
	İstatistik				2	
	Araştırma Teknikleri				2	
Yetişkinler Eğitimi				2		
Eğitim Ekonomisi				2		
Eğitim ve Klakınma				2		
Gör-İşit Araç ve Yöntemleri				2		
Öğretim Programları					2	
Bilgisayarla Öğretim					2	

EK - 3

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
ÖĞRETMENLİK SERTİFİKASI PROGRAMI
ÖĞRETİM UYGULAMALARI YÖNERGESİ

I. Bu faaliyetin GENEL AMACI, öğretmen adaylarının gerçek ortamda, -okulda- öğretmenlik mesleğine uyumlarını sağlamaktır.

Bu derse devam eden öğrencilerde aşağıda belirtilen DAVRANIŞ-SAL AMAÇLAR gerçekleşir:

- 1) Öğretime ilişkin teorik derslerle, uygulama arasında bağlantı kurar.
- 2) Uygulama dosyasını hazırlar.
- 3) Ders plânı hazırlamanın esaslarını kavrar.
- 4) Ders plânı hazırlar.
- 5) Bizzat öğretim yapar.
- 6) Öğretim sürecini değerlendirir.

II. ADAYIN HAZIRLAYACAĞI DOSYADA BULUNACAK BELGELER

- 1) Özgeçmiş
- 2) Uygulama yaptığı okul hakkında bilgi
- 3) Derslere katılıp gözlem yapıldığına ilişkin ders öğretmeni tarafından imzalanan izleme formu.
- 4) Dersin sorumlusu tarafından onaylanmış ders plânları.
- 5) En az (3), Ankara dışında uygulama yapacakları için (6) dersin başarılı olarak verildiğine ait ders öğretmeni tarafından doldurulan ve okul yönetimi tarafından onaylanan değerlendirme formları.

III. UYGULAMA SIRASINDA YAPILACAK İŞLERMLER

- 1) Uygulamadan sorumlu öğretim elemanı ile sürekli ilişki kurulacaktır.
- 2) Anlatılacak dersin plânı bir hafta önceden dersin öğretmenin görüşü alınarak hazırlanacaktır.

- 3) Ders plânı ilgili öğretim elemanının onayından geçecektir.
- 4) Ders plânı yapılırken öğretmen adayı bizzat kullanacağı kaynakları "alan bilgisi ve meslek bilgisi" ve öğrenci ders kitabını inceleyecektir.
- 5) Gerek gözlem sırasında, gerekse öğretim için derse zamanında girilecektir. Öğretim için hazırlıklar ders saatinden önce yapılacak ve ilgililerin her türlü uyarıları dikkate alınacaktır.
- 6) Öğretim sonunda aday ilgili öğretim elemanının ve ders öğretmenin eleştirilerini dinleyecek, not alacak ve bir sonraki derste aynı hataları tekrarlamıyacaktır.
- 7) Dosyada mevcut belgeler ilgililere onaylatılacaktır.

IV. ÇALIŞMANIN ZAMANLANMASI

- 1) 1988-1989 öğretim yılı 1. ve 2. yarıyılları 14 hafta sürelidir.
- 2) Kredi durumu:

<u>Teori</u>	<u>Uygulama</u>	<u>Toplam</u>
1	2	3
- 3) 14 Haftalık yarıyıldan haftada (1) , teorik ders 1 kredi, haftalık 3 uygulamalı ders (2) kredi değerindedir.
- 4) Buna göre 14 haftalık yarıyıldan:
 - a) İlk (4) hafta dersin öğretim elemanı Fakültede öğretmen adayını uygulamaya hazırlayıcı öğretim yapacaktır. Toplam " 12 saat"
 - b) Teorik dersleri izleyen (8) hafta içinde uygulama faaliyetleri sürdürülecektir. Toplam 52 saat"

Bu 52 saat uygulama okulunda şöyle kullanılacaktır:

- İlk 14 saat - Okul ortamına uyum: Okul, programlar, Yönetmelikler, öğretim elemanları, kurullar öğrenci vb. hakkında bilgi edinme.
- 34 saat - Öğretim ortamına uyum: kendi konusunda derslere girme, dinleme, izleme, öğretmene yardım ederek sürece katılma vb.
- 2-6 saat - Bizzat öğretim ve değerlendirme: 2-6 saat arası ders verme ve gerekirse sınav yapma.
- c) Son (2) hafta- Yapılan tüm etkinliklerin Fakültede değerlendirilmesi.

V. BAŞARI KOŞULLARI

- 1) Yukarıda belirlenen etkinliklerin başarı ile yerine getirilmesi.
- 2) Ara sınavları ile yıl sonu sınavında başarılı olunması gerekmektedir.

VI. UYGULAMANIN ÖNŞARTI OLAN DERSLER

Zorunlu derslerden en az üçünü (Eğitim Bilimine Giriş ,Eğitimin İlke ve Yöntemleri Ölçme ve Değerlendirme) Eğitim bilimleri Fakülte-) sinde başarı ile tamamlayan öğrenciler uygulamaya katılabilirler. Aksi halde uygulama faaliyetleri iptal edilir.

EK - 4

ÖĞRETMEN ADAYLARININ UYGULAMA ÇALIŞMALARI YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM GENEL HÜKÜMLER

A. KAPSAM

Madde: 1

Bu yönerge, Ankara Üniversitesi (AÜ), Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), Hacettepe Üniversitesi (HÜ), Gazi Üniversitesi (GÜ) ve Bilkent Üniversitesi (BÜ) eğitim fakülteleri, öğretmenlik sertifikası programlarını izliyen öğretmen, rehber öğretmen adayları ve diğer eğitim programları son sınıf öğrencilerinin Ankara ili ilk ve orta dereceli okullarında yapacakları uygulama çalışmalarının temel kural, ilke, amaç ve yöntemlerini kapsar.

B. AMAÇ

Madde: 2

Bu yönergenin temel amacı, birinci maddede zikredilen adayların mesleklerine daha iyi hazırlanmalarını, üniversitelerde öğrendikleri kuramsal bilgileri gerçek bir eğitim-öğretim ortamını olan okullarda kullanabilme yeterliği ve becerilerini geliştirmeyi sağlamak için adayların uygulama çalışmalarını düzenli ve sistematik bir esasa bağlamaktır.

C. TEMEL İLKELER

Madde: 3

Öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarının düzenlenmesi ve yürütülmesinde gözönünde bulundurulacak temel ilkeler aşağıda belirtilmiştir.

a) Öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları, okulların eğitim-öğretim işlerini aksatmayacak şekilde düzenlenir.

b) Öğretmen adayları uygulama çalışması için gittikleri okulların ve bu okullarda görevli öğretmenlerin uymakla yükümlü oldukları yasa, yönetmelik, yönerge ve idari metinlerde öngörülen kurallara uymak zorundadırlar.

c) Öğretmen adaylarının uygulama çalışması programı, uygulama çalışması yapılan okulun haftalık ders dağıtım programına, adayın üniversitedeki ders programına uygun olmalıdır.

d) Öğretmen adaylarının uygulama çalışması, üniversitelerin eğitim fakülteleri ve öğretmenlik sertifikası programların görevlilerince hazırlanan yönergelerle göre yürütülür. Üniversiteler "Öğretmen adayları uygulama çalışması yönergelerini" Milli Eğitim Müdürlüğü aracılığıyla uygulama yapılan okul müdürlüklerine göndermekle yükümlüdürler. Üniversitelerin yönergelerinde öngörülen hükümler üniversitelerin ilgilileri için bağlayıcıdır.

e) Öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları, MEB mevzuatı ve üniversitelerin yönergelerine göre, yürütülür. Öğretmen adaylarının MEB mevzuatı ve üniversitenin ilgili yönergesine uyum sağlamalarının gözetiminden üniversitelerin yetkili öğretim elemanları sorumludur.

İKİNCİ BÖLÜM

GÖREVLER

A. İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN GÖREVLERİ

Madde: 4

İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün öğretmen adaylarının uygulama çalışması konusundaki görevleri şunlardır:

a) Her öğretim yılı başında, öğretmen adaylarının uygulama çalışması yapabilmelerine imkan verecek, bir öğretim yılı süresi için geçerli olacak il izin olurunun alınmasını sağlar.

b) Her öğretim yılın başında, üniversitelerin eğitim fakülteleri yetkileriyle işbirliği yapmak suretiyle, öğretmen adaylarının uygulama çalışması yapabilecekleri ilk ve orta dereceli okulları tesbit eder.

c) Uygulamaya katılacak öğretmen adaylarının okullara dağıtımını sağlar.

d) Öğretmen adaylarının uygulama çalışması yapacağı okulların yöneticileriyle, uygulama çalışmalarının nasıl yapılacağı konusunda bir toplantı yaparak, konuyu ayrıntılı bir şekilde açıklar.

B. OKUL MÜDÜRLERİNİN GÖREVLERİ

Madde: 5

Okul müdürlerinin öğretmen adaylarının uygulama çalışması konusundaki görevleri şunlardır:

a) Üniversitelerin ilgili fakülteleri tarafından, okullara, başlarında üniversitenin görevlendirdiği bir öğretim görevlisiyle uygulama çalışması yapma üzere gönderilen aday öğretmenlerin sınıflara girişini planlar.

b) Öğretmen adayının uygulama çalışması, birden fazla öğretmenle yürütülecek şekilde düzenler.

c) Uygulamanın yapılacağı ilk gün, okul müdürü veya görevlendireceği yeterli bir yetkili aracılığıyla uygulamanın amaç, eğitim, öğretim, yönetim ve kurallarını belirler.

d) Öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarına başlanmadan önce öğretmenlerle toplantı yapar, öğretmenlere, uygulama çalışmalarının nasıl yürütüleceği hakkında ayrıntılı bilgiler verir.

e) İlgili fakültelerin yönergelerine göre uygulama çalışması programını hazırlar.

f) Öğretmen adaylarının okulda uyması gereken kurallara göre hareket etmesini sağlar.

g) Öğretmen adayları ile okulun öğretmenleri arasında en üst düzeyde bir uyum sağlanması için gerekli önlemleri alır.

h) Uygulamanın sonunda değerlendirme raporlarını ve diğer belgeleri usulüne göre tanzim ettirir, ilgili kuruma gönderir.

1) Öğretmenin kanaatinin yanında okul müdürü de bir rapor tanzim ederek kanaatini bildirir.

j) Kurallara uymayan aday öğretmene gerekli rehberlik zamanında yapılır, uyum sağlayamayanların durumları fakültelerine bildirilir.

k) Okul müdürü, idari metinler örneklerini ve ders dosyasını aday öğretmenlerin grup temsilcisine verir.

C. ÖĞRETMENLERİN GÖREVLERİ

Madde: 6

Öğretmenlerin, öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları konusundaki görevleri şunlardır:

a) Öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarında okul yönetimleri tarafından görevlendirilen tecrübeli öğretmenler, adayların, öğretmenlerin stajiyerlik yöneltmeliğinde öngörülen şekilde uygulama yapma ve yetiştirmeleri için gereken rehberliği yapmakla yükümlüdürler.

b) Okul rehberlik hizmetleri servisinde görevli rehber öğretmenlerden okul müdürlüğü tarafından görevlendirilen rehber öğretmen, öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları sırasında, adayların bireysel ve grupla danışma yapabilmeleri için yer ve zaman ayrılmasına,; bireysel ve grupla danışma sırasında gerekli olacak teyp, kaset gibi araçların sağlanmasına, rehberlik uygulama çalışmaları sırasında gereken yardım ve kolaylıkların gösterilmesine yardım eder.

D. ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖREVLERİ

Madde: 7

İlk ve orta dereceli okullarda uygulama çalışması yapan öğretmen adayları, üniversitelerinin uygulama çalışması yönergelerinde belirtilen görev ve kurallara, okulda yapılacak uygulama çalışması programına, stajiyer öğretmenlik yönetmeliğine, okul müdürü ve öğretmenlerin verdikleri direktiflere göre görevlerini yürütürler.

E: ÜNİVERSİTELER TARAFINDAN UYGULAMA ÇALIŞMALARINI YÜRÜTMEKLE GÖREVLENDİRİLEN ÖĞRETİM GÖREVLİLERİNİN GÖREVLERİ

Madde :8

Üniversiteler tarafından öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarını yürütmekle görevlendirilen öğretim görevlilerinin görevleri şunlardır:

a) Öğretmen adaylarının uygulama çalışması programının düzenli bir şekilde yürütülebilmesi için uygulama okulu müdürü ve öğretmenleriyle gerekli işbirliğini sağlarlar.

b) Uygulama çalışması programının yönerge ve yönetmeliklerde öngörüldüğü şekilde düzenlenmesi ve yürütülebilmesi için öğretmen adaylarına gerekli rehberliği yaparlar.

c) Öğretmen adaylarının MEB'nin yasa yönetmelik, yönerge ve idari metinlerde öngördüğü kurallara göre davranmalarını sağlarlar.

d) İhtiyaç duyulduğunda, okuldaki öğretmenlere genel ve özel öğretim yöntemleri konusunda seminer verirler.

EK - 5

ÖZEL ÖCRETİM YÖNTEMLERİ UYGULAMASI

Uygulamayı yapan adayın:

Adı ve Soyadı : Cinsiyeti : () Kız, () Erkek

Uygulama yaptığı okulun adı :

Uygulama yapılan okulun :

() Ecn Bilimleri Laboratuvarı var

() Dil Laboratuvarı var

() Başka (varsa lütfen belirtiniz)

Alanınız :

() Fen Bilimleri

() Yabancı Dil

() Türk Dili ve Edebiyatı

() Tarih-Coğrafya

() Felsefe-Psikoloji Sosyoloji

() Başka

Alandaki Son Durumunuz :

() Mezun

() Son Sınıf Öğrencisi

() Başka

21. Dersteki zamanımı verimli kullanıyor mu?..
 22. Sınıfta olabilecek belirli disiplin olaylarını bü-
 yütmeyip şakaya dönüştürüyor mu?

D- ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ:

23. En çok hangi öğretim yöntemlerini kullanıyor?
 1 Anlatım
 2 Soru-Cevap
 3 Tartışma
 4 Problem çözme
 5 Gösteri
 6 Gözlem-Gezi
 7 Grup Tartışması
 8 Rol Yapma
 9 Münazara
 10 Panel
 11 Forum
 12 Seminer
 13 Ekiple öğretim
 14 İşbaşında öğretim
 15 Benzetişim Tekniği
 16 Bireysel Öğretim
 17 Video ile Öğretim
 18 Bilgisayar Destekli Öğretim
 19 Başka

E- EĞİTİM ARAÇLARI

24. Sınıfta hangi eğitim araçlarını kullanıyor? ..
 1 Yazı tahtası
 2 Ders kitabı
 3 Harita
 4 Çoğaltılmış ders araçları
 5 Tepegöz
 6 Film, film şeridi, dia
 7 Fotoğraf ve resimler
 8 Modeller, örnekler
 9 Laboratuvar
 10 Gerçek Araçlar
 11 Başka

F- DEĞERLENDİRME

25. Dersin bitiminde öğrencilerin ne öğrendiğini,
 hangi davranışları kazandığını kontrol ediyor
 mu?
26. Eksik kalan yönler tespit ederse onları ortadan
 kaldıracak önlemler alıyor mu?
27. Ölçme sonucu yapılan hatalar gösterip düzel-
 tiyor mu?
28. Konunun bitiminde genel bir özet yapıp, gele-
 cek olan konu ile bağlantı kuruyor mu?
29. Öğrencilerin derste öğrendiklerini pekiştirici ya
 da derse hazırlayıcı etkinlikler yaptırıyor mu?
30. Yukarıda belirtilenlerin dışında öğretime ilişkin
 gözlemlediğiniz sorular varsa aşağıya madde-
 ler halinde yazınız.

1.

2.

3.

KAYNAKÇA

- Alkan, Cevat. *Öğretmenlik Uygulamaları Elkitabı*. Ankara, 1987.
- Alkan, Cevat. *Eğitim Teknolojisi*. Ankara, 1984.
- Alkan, C. Taymaz, H. *Öğretmeyi Öğretmek*. Devlet Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1987.
- Bloom, Benjamin. *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*. Çeviren: Durmuş Ali Özçelik. M.E. Bakanlığı Yayınları. Ankara, 1979.
- Çilenti, Kamuran. *Eğitim Teknolojisi ve Öğrenme*. Ankara, 1984.
- Çilenti, Kamuran. *Fen Eğitimi Teknolojisi*. Ankara, 1985.
- Çubukçu, Zühal, "EBF Programlarının Öğretmenlik Bilgisi Yönünden Analizi". A.Ü. Eğitim Bilimleri Fak. Yüksek Lisans Çalışmaları. 1989.
- Doğan, Hıfza. *Analiz ve Program Hazırlama*. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 1984.
- Döring, Klaus W. *Lehrer in der Erwachsenenbildung*. Weinheim und Basel. Beltz Verlag. 1983. Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğretmenlik Sertifikası Yönetmelikleri, Ankara.
- Fidan, Nurettin. *Okullarda Öğretme ve Öğrenme*. Ankara, 1986.
- Gürkan, Tanju. *Orta Öğretim Kurumlarında Öğretime İlişkin Sorunlar*. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. Cilt, 20. Sayı 1-2. 1987.
- Gözütok, Dilek. *Öğretmen Eğitiminde Meslek Formasyonu Öğretiminin Öğretim Elemanı Davranışlarına Yansımaları*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) A.Ü. Eğitim Bilimleri Fak. 1988.
- Hakan, Ayhan. *Öğretmenlik Sertifikası Programı Öğrencilerinin Uygulama Sırasında Yaptıkları Deneme Derslerinin Değerlendirilmesi*. Ankara. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, cilt 15, sayı 2. 1982.
- Hesapçıoğlu, Muhsin. *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. İstanbul. Beta Yayınları. 1988.
- Kısakürek, Mehmet Ali. *Sınıf Atmosferinin Öğrenci Başarısına Etkisi*. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını, 1985.
- Küçükahmet, Leyla. *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını. 1983.
- Küçükahmet, Leyla. *Öğretmen Yetiştiren Kurum Öğretmenlerinin Tutumları*. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi. 1976.
- Küçükahmet, Leyla. *Öğretim Yöntemlerinde Yenilikler*. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt 15, sayı 1. 1982.
- M.E.B. *Öğretmen Sorunları ve Eğilimleri Araştırması*. Ankara, 1982.
- Oğuzkan, Ferhan. *Orta Dereceli Okullarda Öğretim*. Ankara, 1985.
- Pektaş, Suat. *Sözel Olmayan Öğretmen Davranışlarının Öğretime Etkilerinin Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi, 1988.
- Şimşek, Ali: *Ortaokullarda Öğretme-Öğrenme Yöntemlerinin Etkenliği*. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yüksek Lisans Çalışmaları, 1985.
- Varış, Fatma. *Öğretmen Yetiştirme Üzerine*. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları 50 Yıl Armağanı, 1973.
- Varış, Fatma. *Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikleri*. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi. Ankara, 1988.
- Yeşilmen, Necmettin: *Sınıf İçi Sözlü Öğretimin Etkileşim Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi 1983.